

รู้รายจ่าย • รู้ต้นทุนกำไร • รู้หนี้สิน • รู้จັกประหยัด

กรมปัญญาทางบัญชี

๒๒๒ หมู่ ๕ ตำบล
สร้างวิถีสถิต

Quality of Life

สมุดบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

เสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีแก่เกษตรกรไทย

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช

“ทำบัญชีให้เห็นว่าสมดุลไม่ขาดทุน ถ้าทุกคนสามารถที่จะทำให้พอดีไม่ขาดทุน ประเทศชาติไม่ขาดทุนแน่ และประเทศชาติขาดทุนอย่างนี้ ไม่ขาดทุน อยู่รอด ข้อสำคัญเป็นอย่างนี้ ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ว่าพอเพียงในการบริโภค แต่ให้พอเพียงในการมีชีวิตอยู่บางคนก็อาจจะรวยได้ที่เดียว”

ภูมิปัญญาทางบัญชี

สร้างวิถีสู่ออนาคต

1 **สมัครใจเข้าร่วมโครงการ :**
ลงทะเบียนเพื่อขอรับการฝึกอบรม

2 **ต้องเข้าอบรม :** ตั้งใจเรียนรู้การทำบัญชี
สมุดบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน
สมุดคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพ

3 **ต้องลงมือทำบัญชี :**
ทำบัญชีทุกวันที่มีการรับ - จ่ายเงิน

4 **รู้รายรับ :**
ได้เงินมาจากไหน เท่าไร

5 **รู้รายจ่าย :**
ใช้จ่ายเป็นค่าอะไรบ้าง เท่าไร

6 **รู้ต้นทุนกำไร :**
ลงทุนเท่าไร ขายได้เท่าไร

7 **รู้หนี้สิน :**
วางแผนชำระหนี้ให้ทันตามกำหนด

8 **รู้จักประหยัด :**
ลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

ใช้ในราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

- เสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีแก่เกษตรกรไทย
 อื่นๆ (ระบุ).....

1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- ข้อ 1 1.1 เลขประจำตัวประชาชน
- 1.2 ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....
- 1.3 วันเดือนปีเกิด...../...../..... อายุ.....ปี
- 1.4 การศึกษา ต่ำกว่า ป.4 ป.4 ถึง ป.6 ม.1 ถึง ม.3
 ม.4 ถึง ม.6 ปวช./ปวท./ปวส. ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ.....
- 1.5 ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ชื่อบ้าน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

ข้อ 2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

- 2.1 สมาชิกในครัวเรือนตามทะเบียนบ้าน ..... คน
2.2 สมาชิกในครัวเรือนปัจจุบัน ..... คน
2.3 สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำงานการเกษตร ..... คน

ข้อ 3 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร/ลูกค้า ธ.ก.ส.

- 1) ไม่เป็นสมาชิก
 2) เป็นสมาชิกของ กลุ่มเกษตรกร.....
 สหกรณ์การเกษตร.....
 อื่นๆ
 3) เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. สาขา.....

2 ข้อมูลการถือครองที่ดิน

ข้อ 4 ที่ดินและสถานะการถือครอง

- 4.1 ที่ดิน
 พื้นที่บ้าน .....ไร่ .....งาน .....ตรว.
 พื้นที่ทำการเกษตร .....ไร่ .....งาน .....ตรว.
 พื้นี่อื่นๆ (ที่ว่างเปล่า) .....ไร่ .....งาน .....ตรว.
- 4.2 สถานะการถือครอง
 ของตนเอง .....ไร่ .....งาน .....ตรว.
 เช่า .....ไร่ .....งาน .....ตรว. อัตราค่าเช่า.....บาทต่อปี
 อื่นๆ .....ไร่ .....งาน .....ตรว.
(ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ที่ดินสาธารณประโยชน์ญาติให้ทำประโยชน์ เป็นต้น)

ข้อ 5 พื้นที่การเกษตร

- 5.1 มีแหล่งน้ำ .....ไร่
5.2 ไม่มีแหล่งน้ำ .....ไร่

3 ข้อมูลการประกอบอาชีพ

ข้อ 6 6.1 ด้านพืช รายได้ต่อปี.....บาท

- เห็ด.....ก้อน ผักสวนครัว.....งาน กะหล่ำปลีม่วง.....ไร่ ถั่วลิสง.....ไร่
 พริก.....ไร่ มะเขือม่วง.....ไร่ ข้าวโพดหวาน.....ไร่ ถั่ว.....ไร่
 ไม้ผล.....ไร่ ข้าว.....ไร่ นาหญ้า.....ไร่ ฝ้าย.....ไร่
 พริก.....ไร่ ไม้ดอก.....ไร่ ถั่ว.....ไร่
 อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน.....หน่วยนับ.....

6.2 ด้านสัตว์ รายได้ต่อปี.....บาท

- ไก่.....ตัว เป็ดเทศ.....ตัว โค.....ตัว สุกร.....ตัว
 อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน.....หน่วยนับ.....

6.3 ด้านสัตว์น้ำ รายได้ต่อปี.....บาท

- กบ.....ตัว ปลา.....ตัว อนุบาลลูกปลา.....ตัว
 อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน.....หน่วยนับ.....

6.4 รายได้จากกรรับจ้าง

- 1) ในภาคการเกษตร .....บาทต่อปี
2) นอกภาคการเกษตร .....บาทต่อปี

4 ข้อมูลฐานะการเงิน

ข้อ 7 7.1 รายการทรัพย์สินหลัก รวมมูลค่า ประมาณ.....บาท ได้แก่

- 1) ที่ดิน.....ไร่ มูลค่า.....บาท
2) โรงเรือน รวมมูลค่า.....บาท
 บ้าน.....หลัง ตึก ไม้ สภาพ ดี ปานกลาง ไม่ดี
มูลค่า.....บาท
 ยุ้ง/ฉาง.....หลัง สภาพ ดี ปานกลาง ไม่ดี
มูลค่า.....บาท
3) ทรัพย์สินอื่นๆ รวมมูลค่า ประมาณ.....บาท

ได้แก่.....
.....
.....

7.2 รายการหนี้สินสำคัญ รวม.....บาท

- กู้มาจาก.....เพื่อ.....
หลักประกัน.....ต้นเงินคงเหลือ.....บาท อัตราดอกเบี้ย.....%
- กู้มาจาก.....เพื่อ.....
หลักประกัน.....ต้นเงินคงเหลือ.....บาท อัตราดอกเบี้ย.....%

สมุดบัญชีรับ – จ่ายในครัวเรือน

ใช้บันทึกรายรับ หรือรายจ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งในครัวเรือนและจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

1 ช่อง “วัน เดือน ปี”

เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

2 ช่อง “รายการ”

เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้น

วิธีลงรายรับ

3 ช่อง “รายรับ” แบ่งเป็น รายรับประกอบอาชีพและรายรับอื่นๆ

(1) “ประกอบอาชีพ”

เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ จากการประกอบอาชีพ

เช่น ขายข้าวเปลือก ขายผัก ขายผลไม้ ขายไก่ ขายปลา เป็นต้น

(2) “รายรับอื่นๆ”

เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ

เช่น รับเงินค่าจ้าง รับเงินรางวัล รับเงินกู้ยืม ถอนเงินฝากสหกรณ์/

ธนาคาร เป็นต้น

(3) “รวมรายรับ”

เขียนจำนวนเงินที่ได้รับทั้งสิ้น โดยรวมยอดเงินจากช่องที่ (1) และ (2)

แบบฟอร์ม

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 - 2) (3)
		ประกอบ อาชีพ (1)	รายรับอื่นๆ (2)	
1	2		3	

ตัวอย่าง

วันที่ 27 ตุลาคม 2548

จ่ายค่ากับข้าว

300 บาท

จ่ายค่าจ้างชุดบ่อเลี้ยงปลาบ่อที่ 2

2,000 บาท

ซื้อปุ๋ยใส่มะม่วง

400 บาท

ซื้อของใช้ในครัว

500 บาท

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 - 2)	รายจ่าย										รวมรายจ่าย (รวม 1 - 10)	
		ประกอบ อาชีพ (1)	รายรับอื่น ๆ (2)		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่าย ประกอบอาชีพ (1)	ชื่อ สินทรัพย์ถาวร (2)	ค่าอาหาร (3)	ค่าของใช้ (4)	ค่าเครื่อง นุ่งห่ม (5)	ค่าน้ำมันหรือ (6)	ให้เงิน ลูกใช้ (7)	ฝากเงิน (8)	ชำระคืน ต้นเงินกู้ (9)	เบ็ดเตล็ด (10)		
27 ต.ค. 48	รับเงินค่าจ้างซ่อมบ้าน		1,000	1,000												
	ขอยืมมา	2,000		2,000												
	กู้เงินมา		1,500	1,500												
	จ่ายค่ากับข้าว							300								300
	จ่ายค่าจ้างชุดบ่อเลี้ยงปลาบ่อที่ 2						2,000									2,000
	ซื้อปุ๋ยใส่มะม่วง					400										400
	ซื้อของใช้ในครัว							500								500

ตัวอย่าง

วันที่ 29 ตุลาคม 2548

รับเงินค่าจ้างทาสีบ้าน

1,000 บาท

วันที่ 30 ตุลาคม 2548

จ่ายค่าสูบน้ำเข้าบ่อเลี้ยงปลาบ่อที่ 2

400 บาท

ซื้อพันธุ์ปลา

1,000 บาท

ซื้ออาหารปลา

600 บาท

วันที่ 31 ตุลาคม 2548

ขายปลาบ่อที่ 1 ได้เงิน

3,000 บาท

ให้เงินลูกใช้

300 บาท

ฝากธนาคาร

2,000 บาท

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 - 2)	รายจ่าย										รวมรายจ่าย (รวม 1 - 10)	
		ประกอบ อาชีพ (1)	รายรับอื่น ๆ (2)		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่าย ประกอบอาชีพ (1)	ชื่อ สินทรัพย์ถาวร (2)	ค่าอาหาร (3)	ค่าของใช้ (4)	ค่าเครื่อง นุ่งห่ม (5)	ค่าน้ำมันหรือ (6)	ให้เงิน ลูกใช้ (7)	ฝากเงิน (8)	ชำระคืน ต้นเงินกู้ (9)	เบ็ดเตล็ด (10)		
27 ต.ค. 48	รับเงินค่าจ้างซ่อมบ้าน		1,000	1,000												
	ขอยืมมา	2,000		2,000												
	กู้เงินมา		1,500	1,500												
	จ่ายค่ากับข้าว							300								300
	จ่ายค่าจ้างชุดบ่อเลี้ยงปลาบ่อที่ 2						2,000									2,000
	ซื้อปุ๋ยใส่มะม่วง					400										400
	ซื้อของใช้ในครัว							500								500
29 ต.ค. 48	รับเงินค่าจ้างทาสีบ้าน		1,000	1,000												
30 ต.ค. 48	จ่ายค่าสูบน้ำเข้าบ่อเลี้ยงปลาบ่อที่ 2					400										400
	ซื้อพันธุ์ปลา					1,000										1,000
	ซื้ออาหารปลา					600										600
31 ต.ค. 48	ขายปลาบ่อที่ 1 ได้เงิน	3,000		3,000												
	ให้เงินลูกใช้									300						300
	ฝากธนาคาร											2,000				2,000

วิธีรวมเงินในแต่ละเดือน

- 5 ทุกวันสิ้นเดือนให้รวมจำนวนเงินที่ได้รับ และจำนวนเงินที่จ่ายไปในแต่ละเดือน เขียนยอดรวมจำนวนเงินแต่ละช่อง ทุกช่อง ไว้ในบรรทัด “รวมเดือน.....” และระบุชื่อเดือนไว้ด้วย

ตัวอย่าง

รวมจำนวนเงินในแต่ละช่อง ทุกช่องของเดือนตุลาคม 2548

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ			รายจ่าย										รวมรายจ่าย (รวม 1-10)
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่น ๆ	รวมรายรับ (รวม 1-2)	ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน								
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ	ชื่อสินทรัพย์ถาวร	ค่าอาหาร	ค่าของใช้	ค่าเครื่องนุ่งห่ม	ค่าภักดิ์	ให้เงินลูกใช้	ฝากเงิน	ชำระคืนต้นเงินกู้	เบ็ดเตล็ด	
(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)		
27 ต.ค. 48	รับเงินค่าจ้างซ่อมบ้าน		1,000	1,000											
	ขายมะม่วงได้เงิน	2,000		2,000											
	กู้เงินมา		1,500	1,500											
	จ่ายค่ากับข้าว						300							300	
	จ่ายค่าจ้างตัดแปลงปลาน้ำจืดที่ 2					2,000								2,000	
	ซื้อปุ๋ยใส่มะม่วง				400									400	
	ซื้อของใช้ในครัว						500							500	
29 ต.ค. 48	รับเงินค่าจ้างทาสีบ้าน		1,000	1,000											
30 ต.ค. 48	จ่ายค่าปลูกข้าวแปลงปลาน้ำจืดที่ 2				400									400	
	ซื้อพันธุ์ปลา				1,000									1,000	
	ซื้ออาหารปลา				600									600	
31 ต.ค. 48	ขายปลาน้ำจืดที่ 1 ได้เงิน	3,000		3,000											
	ให้เงินลูกใช้									300				300	
	ฝากธนาคาร										2,000			2,000	
	รวมเดือนตุลาคม	5,000	3,500	8,500	2,400	2,000	300	500		300	2,000			7,500	

5 ลงยอดรวมเดือน

เทียบยอดรายรับกับรายจ่ายในแต่ละเดือน

= รวมรายรับ - รวมรายจ่าย

➢ หากเป็นบวก คือ รายรับสูงกว่ารายจ่าย มีเงินเหลือเป็นเงินออม

➢ หากเป็นลบ คือ รายจ่ายสูงกว่ารายรับ

ในเดือนตุลาคม 2548

มีรายรับจากการประกอบอาชีพ 5,000 บาท และรายรับอื่น ๆ 3,500 บาท รวมรายรับทั้งสิ้น 8,500 บาท

มีรายจ่ายประกอบอาชีพเป็นค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ 2,400 บาท ซื้อสินทรัพย์ถาวร 2,000 บาท

และรายจ่ายในครัวเรือนเป็นค่าอาหาร 300 บาท ค่าของใช้ 500 บาท ให้เงินลูกใช้ 300 บาท

ฝากเงินธนาคาร 2,000 บาท รวมรายจ่ายทั้งสิ้น 7,500 บาท

ดังนั้น รายรับสูงกว่ารายจ่าย เท่ากับ 1,000 บาท (8,500 - 7,500)

ให้นำไปเขียนไว้ตอนท้ายต่อจากบัญชี ดังนี้

รวมรายรับ 8,500 บาท

รวมรายจ่าย 7,500 บาท

รายรับสูงกว่ารายจ่าย 1,000 บาท

รายจ่ายสูงกว่าค่าใช้จ่าย ..... บาท

